

# UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasilo avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

**Uredništvo Učiteljskega Tovariša v Idriji.**

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljke je pošiljati franko.

Učiteljski Tovariš izhaja vsak petek popoldne. Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.

Vse leto velja . . . 8 K  
pol leta . . . . . 4 "  
četrt leta . . . . . 2 "  
posamezne številke po 10 h.

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 20 h za petit-vrsto. Priloge poleg poštne 6 K.

Za oznanila je plačati od enostolpne petit-vrste, če se tiska enkrat . . . 14 h  
" " " dvakrat . . . 12 "  
" " " trikrat . . . 10 "  
za nadaljnja uvrščenja od petit-vrste po 8 h.  
Oznanila sprejema Učiteljska tiskarna (telefon št. 118).

Naročnino, reklamacije, to je vse administrativne stvari je pošiljati samo na naslov:

**Upravišтво Učiteljskega Tovariša v Ljubljani, Gradišče št. 2.**

Poštna hranilnica št. 53.160.

Reklamacije so proste poštne.

**Leto se bliža koncu!**  
Pošljite nemudoma zaostalo naročnino, ker moramo poravnati v tiskarni svoje račune! — Ali ste že listu pridobili novega naročnika? Ako še ne, storite to takoj, najpozneje pa z novim letom! Pomagajmo si sami, ker nam drugi nečejo!

**14. X., 1909.**

## Po katastrofi.

Po katastrofi, ki se je zgodila dne 14. oktobra 1909. l. v deželni zboru kranjskem in ki smo poročali o nji v svojem zadnjem listu na tem mestu, je „Slovenec“ ves zbehan. Nikakor ne ve, kako bi zagovarjal ravnanje poslancev S. L. S., ne ve, kako bi opravičil Ravnika in Jakliča, ne ve, kako bi potolažil člane Slomškove zveze. Ker se ne zna pomagati iz vidne in razumljive zadrege, napada napredno učiteljstvo, napada naš list in napada poslanca tov. E. Gangla, in sicer napada na tak način, da se to napadanje obsoja samo!

Mi nimamo niti volje niti zmožnosti, da bi enako vračali z enakim, ker nečemo biti sirovi v najgršem pomenu te besede, niti ne znamo tako nesramno lagati, kakor to znajo bogaboječji „Slovenčevi“ uredniki. V kratkih besedah se glasi naša obsodba tako: „Slovenčeva“ zloba in nesramnost je tako velika, da smrdi tja do visokega neba!

Da pa ostané za vse čase pribito, kako so današnje dni umevali gospodje ob „Slovenec“ nujnost regulacije učiteljskih plač, kako so potvarjali resnico, to hčerko božjo, in ji z najostudnejšo brezobzirnostjo bili v obraz,

objavljamo v večen in žalosten spomin tiste pamflete iz „Slovenca“, ki se tičejo tega vprašanja in kakor so po vrsti zagledali beli dan. Kulturni zgodovinar jih bo znal ob svojem času primerno uporabiti!

### Ferrer in mi.

„Slovenec“ z dne 23. oktobra 1909 (številka 243.) piše z debelimi črkami v I. koloni na 3 strani:

In tako propalico (namreč Ferrerja. Op. uredn.) proslavlja tudi naše liberalno učiteljstvo, kojega naloga je, da vzgaja mladino v verskem in patriotičnem duhu! Slovensko liberalno učiteljstvo je poslalo deputacijo na kongres svobodomislecev v Pragi, katerega je posetil brezdomovinec, anarhist in zagovornik kraljevskih umorov, Ferrer! Tudi brzojavni pozdrav so „Zavezarji“ glasom sklepa radovljiške skupščine v Prago na Ferrerjev shod poslali. In potem se „Tovariš“ še čudi, da se slovensko ljudstvo ne more za tako učiteljstvo ogreti.

### „Učiteljski Tovariš“ — laja.

V isti številki je priobčil „Slovenec“ med dnevnimi novicami na 6. strani v tretji koloni to-le „dnevno novico“:

+ Grozno laja „Učiteljski Tovariš“ v poslanca Ravnika in Jakliča, ker nista glasovala za Ganglove predloge v deželnem zboru. A naj bodo prepričani liberalni učitelji, da jim demonstracijski predlogi Ganglovi samo škodujejo, ker učiteljsko stvar kompromitirajo. Gangl le goni vprašanje učiteljskih plač kot prazno ragljo, da ž njo ropota, ko mara vsakdo vedeti, da ž njo ropota, ko mora vsakdo vedeti, z vprašanjem saniranja deželnihih financ. Vsako drugo obravnavanje mora učiteljstvu samo škodovati. Zlasti pa na tak način, kakor si ga je izbral „Učiteljski Tovariš“, izključuje naravnost vsako rešitev, kajti za psovke in laži se ne dajejo nagrade.

(Notica je v sredi čisto zmedena, pa saj drugačna tudi ne more biti!)

\* \* \*

### Komedija v deželni zbornici in komedija v „Učiteljskem Tov.“

Pod tem naslovom piše „Slovenec“ dne 25. oktobra 1909 (št. 244.) na 5. strani:

Cel svet je vedel, da je poslanec Gangl stavil v dež. zboru predlog zaradi zboljšanja plač in sliče samo v agitačne namene, da se je nagovoril, da viže svojim backom nekaj peska v oči, ker toliko pameti mu še vedno pripisujemo, da je vedel, da z nujnim predlogom nič doseget ne bo, in da je nujni predlog nepotreben, ker so sliče prošnje že v finančnem odseku, in njemu drugega treba ni bilo, kakor da svojim somišljenikom naroči, da v odseku zahtevajo rešitev teh prošnji. A tega ni storil — morda iz nevednosti! — hotel se je postaviti: jaz sem rešitelj učiteljstva, dasi je moral vedeti, da S. L. S. nikdar takrat učiteljstva „reševala“ ne bo, kadar bo Gangl zahteval. Na vse zadnje pa tudi, če bi bil nujni predlog sprejet, ne bi bilo nič drugega, kakor da bi finančni ali šolski odsek dobil en papir več, a regulacije bi se niti za eno sekundo ne bilo pospešilo. Če je mislil Gangl, da bosta njegovi komediji sledila Jaklič in Ravnika, se je kruto motil. Ta vendar nista v politiki od večeraj, in predobro poznata komedijantstvo Ganglovo in njegovih kompanjonov. Iskali so samo prilike, da jih sedaj v „Tovarišu“ ozmerjajo. „Prokletstvo na take izdajalce lastnega stanu!“ Tisočero solz in vzdihov itd. Le glejte, da Vas ne bo učiteljstvo klelo in jokalo, ker je imelo tako nespretno in neumno voditelje.

\* \* \*

Dovolite: Na take besede ni mogoč noben odgovor! Mi smo rekli že zadnjič, da bodo sedaj udrihali po Ganglu, ker je poudarjal nujnost rešitve tega vprašanja. Motili se nismo! — Zakaj pa nista storila tega Ravnika

kar ali Jaklič? Naprednjaki in Nemci bi ju podpirali, ker jim je za stvar, ne za osebe!

\* \* \*

Došlo nam je več dopisov. Objavljamo nekatere, da se spozna razpoloženje učiteljstva!

\* \* \*

### Slomškarji.

Prijatelj nam piše: Slomškarji so zbežani, užaljeni, ozlovoljeni, ker so z gotovostjo pričakovali, da dobe do definitivne regulacije vsaj vsi učitelji in vse učiteljice 25% draginjsko doklado, ki se vsteva v penzijo. To je bil tudi načrt deželnega glavarja pl. Šukljeta. Ravnika in Jaklič nista storila v klubu svoje dolžnosti, nista prepričala svojih tovarišev o potrebi regulacije plač — zatajila sta svoj učiteljski stan! — Če ostané razpoloženje Slomškarjev tako, kakršno je danes, bosta imenovana dva učitelja ob prihodnjem zborovanju „Slomškove Zveze“ žela vihar, ker sta ob najvitalnejšem vprašanju zatajila učiteljstvo!

Pravijo, da je Ravnika ves potr in se izprašuje: „Kako si naj upam sedaj med učiteljstvo?“ — Toda ta kes ne popravi vnebovpjočega greha. Če bi bil Ravnika mož, bi glasoval za Ganglove predloge. Tako bi vsaj pokazal, da ima srce! A sedaj je tudi on deležen obsodbe: Sre nimajo! O Jakliču se nič ne čuje: on je sedaj na Dunaju in kaže lahko Kranjem — fige!

Vsi Slomškarji radostno pričakujejo, kaj poreče prihodnji „Slovenski Učitelj“? Ako ne bo govoril tako, kakor mora, pride tudi zanj — dan plačila!

\* \* \*

### Bodimo pravični!

S težkim srcem opazujemo, kako se je izpremenilo reševanje učiteljskega gmotnega

## LISTEK.

### Delirium.

Spisal Fr. Merljak.

Spal sem pri odprtem oknu.

Nekje je zaskovikala sova in me zbudila, a ne popolnoma. Dobro se spominjam, da sem napol spal, napol bdel.

Četudi sem vedel, da ležim doma na postelji in da sanjam, sem bil vendar popolnoma prepričan, da nimam vizije, marveč da se vse, kar vidim, resnično godi pred menoj...

Zahotel sem, in nevidna moč me je dvignila iz postelje.

Še danes vem natanko, kako sem letel do stropa in potem skozi vrata v drugo sobo, nakar sem se izmuznil na prosto ter zaplaval po zraku v temno noč; kam, ne vem. Morala je pač biti samota, zakaj razen zvezd, ki so čarobno migljale na nebu, nisem zapazil nikjer ničesa.

Ni bilo slišati več niti sove niti opaziti kakega človeškega bivališča niti kake druge luči.

Polotila se me je svečanostna groza.

Rad bi se bil takoj zopet vrnil v posteljo, toda neznana moč me je zmagovala in drvila dalje, dalje.

In zaskalelo me je po vseh udih in mrzlica me je stresla tako, da se mi je zdelo, kakor da slišim drgetanje kosti.

Dolgo, dolgo sem plaval med zemljo in nebom.

Slednjič se spustim na tla in se zbudem...

„Hvala Bogu, da so bile le sanje,“ sem vzklilnil ter se čudil, kako da se že prej nisem tega zavedel.

Našel sem se sredi dolge, samotne ceste, na obširni planjavi.

Nerazumljiv nagon me je gнал naprej.

Noge so mi bile tako lahke, kakor še nikoli poprej, zato uberem čvrste korake in grem ter grem brez smotra, misleč si: „Nekam že pridem.“

Dospel sem do obzidanega prostora.

Poizkusim preplezati zid, a ni se dalo, bil je previsok.

Dolgo sem taval okrog tega prostora in premišljeval, na kak način bi prišel vanj.

Zdajci opazim napol odprta železna vrata ter vstopim.

Toda v istem hipu zahrešči nekaj poleg mene, in zaskovikala je zopet sova, a na nekem drevesu, ki ga poprej nisem bil opazil, sta udarili dve suhi veji druga ob drugo.

Oster piš je zavel po prostoru ter mi prinesel na uho zamolklo bitje stolpne ure. Štel sem posamezne udarce, toda naštetih jih nisem mogel, zmotil me je glas, ki je zaklical v bližini: „V mojem kraljestvu je vedno hladno in senčnato.“

„Kdo si in kje, povej!“ sem bolj zahropel nego zavpil, in obšel me je nakrat tak strah, da sem se tresel po vsem životu.

„Glej me, hahaaan!“ mi je odgovorilo, ter zaskovikala je zopet sova in oni dve suhi veji na tistem drevesu, ki ga spočetka nisem bil opazil, sta vnovič tlesknili druga ob drugo.

Ozrem se za glasom in zapazim nekoliko korakov proti desni proč od mene človeka, sedečega in naslonjenega s hrptom ob kamenit steber.

Bil je strahovito suh. Po obrazu in po rokah sem mu razločil natančno vsako kost.

Na glavi je imel širokokrajn klobuk.

Toda spoznal sem takoj, da obseg klobuka ni odgovarjal obsegu lastnikove glave, zakaj silil mu je čez ušesa na oči.

Tudi hlače so mu bile predolga in preširoke, zaraditega jih je nosil močno izpodvihnjene,

Takisto mu je silila jopa jako čez ramena in rokava je venomer pehal nazaj proti laktu, sicer bi mu bila zlezla čez koščen rok. Poleg sebe je imel koso brez kosišča.

Čudno je škilil ta mož vame in se mi režal.

Izraz njegovega obraza ter sploh vse njegove postave je spominjal na hudobnega in škodoželjnega beba.

„Hojhoooj,“ je kriknil, ko sem se mu približal, ter se mi poklonil sede.

In zaskovikala je zopet sova ter zahreščalo je po vsej planjavi, kakor bi kdo prevračal vreče, napolnjene s kostmi, a suhi veji na onem drevesu, ki ga spočetka nisem bil opazil, sta zopet tlesknili druga ob drugo.

„Sedi, sedi, sedi, hihiiii, hojhoooj!“ se mi je zarežal v obraz ter mi pripravljaj prostor poleg sebe.

„Ne sedem, strah me je, bojim se te, kdo si?“ odgovorim trepetaje in hočem zbežati.

Teda noge so mi bile odpovedale. Obstal sem kakor bi bil pribit.

vprašanja in kako laskavo postaja. Da je to vprašanje že zdavnaj bilo upravičeno in utemeljeno, že splošno vsestransko obravnavano in priznано kot eno najhujših, aktualnih vprašanj od vseh političkih strank, nam priča dejstvo laskavih izjav političkih veljakov na zborovanjih učiteljstva. Ena točka je, ki zadržuje in ovira končno razrešitev tega vprašanja, ki se nam blišči iz vseh socialno-političnih vprašanj, namreč — **politiško izkoriščanje**. Da smo pravični z zgodovinskimi fakti, moramo priznati, da je narodno-napredna stranka ob času svoje moči in veljave odlašala in z obljubami blažila upravičeno zahtevo regulacije učiteljskih plač na isti način, kakor jo rešuje dandanes S. L. S. Seveda meni, da bo gladni pes lezel za svojim gospodarjem, dokler mu ne usahne zadnji up, prejeti od njega vsaj prazno kost mastne pečenke. Toda v tem slučaju bo nekoliko drugače! Gmotno vprašanje učiteljstva je rešeno, pač ne pozitivno, ampak negativno, kar sicer ne bo ublažilo telesnega gorja učiteljstva, pač mu pa olajšalo duševne muke, s katerimi so jih mučili doslej politički izkoriščevalci. Konec je upov in dvomov in sedaj lahko preide učiteljstvo k nadaljnjim točkam svojega programa, ker njega gmotno vprašanje je rešeno; rešila ga je napredna slovenska inteligenca pred leti; rešila ga je klerikalna slovenska inteligenca sedaj in rešila sta ga dva stanovska kolega, ki sta se prvič ob priliki ubežništva in sedaj na podlagi svoje vesti — odlikovala. Učiteljstvo ve sedaj jasno, pri čem je. Ono ve, česa sme pričakovati od slovenskih političkih inteligentov in ve, česa sme pričakovati od onih svojih stanovskih kolegov, katerih predsednik sedi v deželni in državnem zboru, pljuje na lastnorodno učiteljstvo, ker on se ne smatra učiteljem nego le specialiteti — poslancem. **Nismo pričakovali nikakih dobrot, nego le — poštenosti in pravice!** Gnjev nas navdaja ob misli na S. L. S. No, je pač resnično, da nima učiteljstvo prijateljstva in priznanja za mesto, ki ga zavzema v reševanju narodnostnega vprašanja med slovenskim ljudstvom, ker demagoštvo procvita pri nas bujno in že dozoreva v strastni fanatizem. Hoteli smo zadnje „Narodovo“ trditev samo podpreti z dejstvom, da ne samo ljudstvo, temveč tudi slovenska klerikalna inteligenca ni prijateljska in naklonjena učiteljstvu. No, nikdar se ni oponiralo, zato se je smatralo učiteljstvo brezpravni masi.

Toda sveto vam obljubljam, da izkoriščanja brez vsekakih pravic — na obeh straneh — bo kmalu konec! Tudi brezpravna masa bo dobila lastne političke možgane in to, ne da bi kršili lastno napredno misel, ne da bi grešili proti narodnostni ideji in najmanj ne da bi grešili zoper lastno demokratiško mišljenje. Dr. Šusteršič se je v tem oziru zmotil in se mu bo načrt temeljito izjalovil, ker meni, da bo z učiteljstvom prakticiral na isti način, kakor je nekdo drugi pred njim. Minuli so časi! — Učiteljstvo je že od prej sito večnih obljub in odlašanja, zato preide od te točke dnevnega reda dalje, ker ono ve, počem so obljube, ki jih je dr. Šusteršič izjavil o regulaciji plač. Milost in nemilost premoči je usoda učiteljstva a ne mislite, da se bo dalo pri tem učiteljstvo prodajati nalik sužnju.

Le en je bil, ki je znal ceniti in zna ceniti pomen in vrednost učiteljstva brez izkoriščanja; to je oni proletarec, ki je enak z učiteljstvom, brez pravic, zaničevan in teptan, ki se izstradan bori za svoje pravice in ga istotako izkuša izkoriščati slovenska oficialna javnost. — Toda učiteljstva sedaj ne bodo strahile in navduševale bombastične oficialne tradicije; napravilo bo pod svojo prvo točko dnevnega reda črto in šlo dalje s prepričanjem svoje samozvesti, brez upa na vnanjo pomoč — brezobzirno, saj izgubiti nima ničesar več, ampak samo pridobiti more in moral!

#### Nagrada?

Nagrado, t. j. toliko kakor miloščina, imenuje „Slovenec“ regulacijo učiteljskih plač. Kajne, miloščino onemu, katerega stan zahteva največ življenjskih žrtv. Miloščino onemu, ki si je z vzvišeno nalogo stanu prikrajšal skoro polovico svojega življenja! O, človekoljubi! Glejte statistike in vzroke smrti pri posameznih stanovih, in števila vam izpričajo, da večina učiteljstva ne dosega srednjih let življenske dobe, da jih je pahnula v prezgodnji grob bolezen, ki so jim jo nakopale stanovske dolžnosti. Tako je, „Slovenec“! Moralno ubijate učiteljstvo; telesno ga pa ubija že stanovska dolžnost in ga ubijate vi z izstradanjem, da mu ne daste in pripoznate niti tega, kar mu gre po božji in človeški pravičnosti. Če je kak novčič prislužen in plačan z lastno krvjo, je to učiteljski! — Poznamo duhovnika na deželi ki je rekel našemu kolegu: „Če bi se le šole mogel iznebiti, ker to me mori; ta ena ura me izmuči bolj nego vse pridige in vse moje delo ves teden. To je mučen stan!“ — Naj gredo poizkusit poslanci in uredniki „Slovenca“ samo eno leto in govorili in pisali bodo drugače — iz prepričanja! — Grobokopi učiteljstva, prokletstvo marsikatere žrtve že visi nad vami! —

#### Pač blagor ubogim!

Pač slab je tvoj izgovor „Slovenec“! Tudi Slomškariji ti skorogotovo ne bodo verjeli, ker jalov izgovor, da čaka regulacija učiteljskih plač na saniranje deželnih financ, je prejalov. Pesek v oči! Prijatelji — za Pavšlerja bi bilo dovolj denarja; za deželne uradnike je bilo dovolj denarja itd. In končno, saj predlog tovariša Gangla o kulturnem davku, s katerim bi se sigurno odpomoglo takoj vsi stvari, ni prišel pri klerikalcih niti v poštev! Seveda, saj bi se s pomočjo njega gotovo opomoglo rešitvi tega vprašanja, in sicer na tak način, da ne bi ljudstvo ničesar na tem trpelo in se ne bi poznalo to nikomur, razen denačnim zavodom, katerih namen je pa tudi, porabljati prebitke v dobrodelne namene. Ti „ljudski poslanci“ hočejo pa to na vsak način vreči ljudstvu na hrbet, da bi lahko s tem hujskali ljudstvo zoper učiteljstvo. Drugo dejstvo je pa, da si je slavna večina stavila za princip, odlašati to vprašanje toliko časa, da ga bo po saniranju dež. financ primorana rešiti — dotlej pa pustiti učiteljstvo v bedi in stradanju!

## Šolsko nadzorstvo na Kranjskem.

Novi načrt zakona o šolskem nadzorstvu, ki je bil v sredo, dne 13. t. m. na 14. seji kranjskega deželnega zbora sprejet z glasovi klerikalne večine, obsega 49 paragrafov. Prvi del zakona (§§ 1—20) govori o krajnem šolskem svetu in njegovi sestavi. Zastopnik cerkve je župnik, ostali duhovniki imajo posvetovalen glas. Zastopnik šole je šolski voditelj, če je meščanska šola v kraju, je tudi njen voditelj član šolskega sveta. Zastopnika občine voli občinski odbor, če je pa več občin, zbor udeleženi zastopov. Število zastopnikov občine mora biti najmanj tri, največ pet, število namestnikov pa določi okrajni šolski svet. Izvoljeni člani opravljajo svoje posle postavno šest let, oziroma dokler se ne sestavi novi šolski svet. Izvolitev sme odkloniti le tisti, ki bi imel pravico odkloniti izvolitev v občinski zastop ali če je bil že šest let v krajnem šolskem svetu. Globa za neobgljivca je od 10—200 K, kdor neupravičeno izostane od seje pa 2—20 K. Kdor svoje dolžnosti zanemarija, se kaznuje z globo do 200 K in končno se izključi. Če ves krajni šolski svet zanemarija svojo nalogo ga deželni šolski svet lahko razpusti.

Krajni šolski nadzornik more biti vsak, kdor ima pasivno volilno pravico za občinski zastop, iz v z e m š i l j u d s k o š o l s k e učitelje.

#### Delokrog krajnega šolskega sveta.

§ 11. Krajni šolski svet mora skrbeti, da se izvršujejo in izpolnjujejo šolski zakoni in odredbe višjih šolskih oblastev ter da se šolstvo v šolski občini tem primerno uredi.

Zlasti mu pristoji:

- a) zastopati šolsko občino pri vseh upravnih in pravnih zadevah, ki se tičejo šole, zlasti pa pri obravnava g l e d e u s t a n o v l j a n j a i n r a z š i r j e n j a š o l , t e r s k r b e t i z a š o l s k e p r o s t o r e ;
- b) upravljati krajni šolski zaklad, kakor tudi morebitno ustanovno premoženje, ako ne obstoje o tem po ustanovni listini druga določila;
- c) odrejati, da se vinkulirajo vrednostni papirji, ki so last šole ter z listinami, faksijami itd. vred shranijo;
- d) nadzorovati šolsko poslopje, šoli lastna zemljišča in šolski inventar;
- e) narejati letni šolski popis, odločevati o sprejemu otrok iz tujih šolskih okolišev, nadzirati šolski obisk ter ga pospeševati z vsemi zakonitimi sredstvi, kakor tudi sodelovati pri kaznovanju šolskih zamud tako, kakor predpisuje zakon;
- f) določevati vsakdanji učni čas, oziraje se pri tem na predpisano število ur, kakor tudi paziti, da se vrši točno predpisani pouk;
- g) nadzorovati disciplino v šoli in vodenje mladine izven šole ter paziti na vse, kar bi moglo vplivati na vzgojo mladine v šoli;
- h) podpirati kolikor mogoče učitelje v njih uradnem delovanju;

i) nadzorovati ali učitelji zvesto izvršujejo svoj poklic, in ob upravičenih pritožbah proti njih vedenju urediti potrebno, da se to odpravi;

k) poravnovati po možnosti prepire učiteljev med seboj in z občino ali s posameznimi občani, ako izvirajo ti prepiri iz šolskih razmer;

l) sodelovati po zakonitih predpisih pri podeljevanju učiteljskih služb;

m) dovoljevati šolskim voditeljem dopuste do treh dni;

n) narejati letne proračune za stvarne šolske potrebe, jih predlagati in duplo okrajnemu šolskemu svetu v pregled in v potrjenje. Temu mora tudi oddajati vsakoletni račun zastran prejetega in izdanega denarja; dajati pojasnila, staviti predloge, podajati mnenja občinskim zastopom in predstojnim oblastem ter v gospodarskih stvareh tudi deželnemu odboru.

Razen tega pristoji krajnemu šolskemu svetu še oni delokrog, ki mu je izročen po ostalih šolskih zakonih.

§ 12. Delovanje krajnega šolskega sveta pa ne obsega vадnic, združenih z učiteljski; samo tam, kjer se vzdržujejo docela ali deloma z občinskimi dohodki, sodijo vадnice v področje krajnega šolskega sveta.

Dalje ne sodijo v delokrog krajnega šolskega sveta tudi one v § 1. navedene ljudske šole, ki jih dotična selska občina ne pomaga vzdrževati, in pa deželni zavodi za nepolnočutne in zanemarijene otroke.

#### Delokrog krajnega šolskega nadzornika.

§ 13. Krajni šolski nadzornik je dolžan večkrat obiskati šole in mora biti z voditelji teh šol v vednem stiku ter nedostatke, ki jih opazi, naznanjati krajnemu šolskemu svetu in stavljati dotične predloge.

Zlasti mora krajni šolski nadzornik paziti:

- a) ali so šolske sobe in šolska opravila v dobrem stanju, ali so šolski prostori primerno kurjeni in prezračeni in ali je v njih sploh opazovati primerna snaga in primerni red;
- b) ali se učila, kar jih je, snažijo, varujejo in primerno hranijo;
- c) ali se uporablja šolska knjižnica tako, kakor je predpisano;
- d) ali se šolski vrt primerno oskrbuje;
- e) ali se učitelji in učiteljice natanko ravna po predpisanem učnem času;
- f) ali so učenci in učenke preskrbljeni z vsemi potrebnimi knjigami in pripomočki;
- g) ali imajo učitelji šolski obisk v natančnem razpredelu in ali tiste otroke, ki zanemarijajo šolo, naznanjajo pravočasno;
- h) ali je v šoli opazovati potrebno disciplino in ali se v ta namen uporabljajo samo zakonito dopuščena sredstva;
- i) ali učitelji in učiteljice kažejo potrebno vednost v izpolnjevanju svojih stanovskih dolžnosti in ali se

#### Dalje v prilogi.

„Vidiš, vidiš, strah te je, pa še bolj se boš bal, hihihiiii,“ se je mož zopet zarežal škodoželjno in strašno zavijaje.

„Sedi, moraš sesti! Takole sedeš poleg mene in igrala bova, da veš, igrala. Vidiš, dragi moj, zakaj te pa čakam, hihiii,“ je rekel nato in vstal ter me posadil poleg sebe tako, da sva si gledala drug drugemu v oči.

Nisem se mogel niti upal ubraniti.

Obsedel sem sicer tako, kakor me je bil posadil, toda igrati nisem hotel.

„Pa boš igral“, je vzrojl, položivši svoji koščenim nogi na moji.

„Nesramnež!“ zavpijem in ga pahnem od sebe.

„Mar misliš, da se te bojim, hihiii,“ je zopet zarežal in me stresel za prsi, da mi je pohajal dušek. „Zakaj te pa čakam? Igrala bova, veš, tako dolgo bova igrala, da izgubiš vse, še sebe boš moral zaigrati, razumeš? In takoj bova začela, dragi, takoj!“

„Ne znam igrati.“

„Lažeš, prijatelj, lažeš, lažeš! Ti znaš igrati, že večkrat sva igrala skupaj.“

„Ne poznam te, ne znam igrati,“ zahropem s težkim glasom.

„Znaš, hihihiiii! Glej jih kvarte, lepe podobice! Vse boš zaigral, še sebe. Začniva!“

Odrevenele so žile po meni in v trenutku sem izgubil ves pogum. Mehanično sežem po kvartah, ki mi jih je molil ta grozoviti človek pod nos.

Začela sva igrati in umolknila.

Obeh se je polastila med igranjem taka strast, da sva nevede staknila glavi skupaj ter metala kvarte z neizrečeno naglico, a jaz sem pozabil celo na strah.

Izmetala sva jih bila ter končala prvo partijo.

Moj nasprotnik je prišel nato hlastno preštevati svoje pointe.

Štel je: „Deset, dvajset, trideset, štirideset, štirideset, štirideset.“

Zadnje število je izgovarjal vedno bolj hitro in nervozno.

Opazil sem, da nima več števnih kvart ter da ga to jezi.

„Štirideset, štirideset, štirideset,“ je sikal silno naglo in bliskoma premetaval kvarte.

Ko se mu je zdelo, da ga ne opazujem, je obrnil, kakor bi trenil srčnega fanta in rekel: „Petdeset, moja je.“

„Lažeš,“ zavpijem. „šlepar! Ti bi me rad ukanil, pa me ne boš. Partija je moja, le štej moje kvarte, jaz imam petdeset pointov.“

Ni se mi upal vgovarjati. Vdal se je,

rekoč: „Dobro! Sedaj mešaš ti, a potem bom zopet jaz. Kdor dobi zadnjo partijo, ta dobi vse, velja?“

„Velja!“

„Toda zaigrati moraš danes ti. Ti boš zaigral, veš ti, ti, tiii! Vse boš zaigral, celo sebe, razumeš, hoooj!“ se mi je začel zopet režati v obraz in strahovito odpirati koščene čeljusti.

„Tudi jaz bom neusmiljen, če dobim,“ odgovorim pikro ter zmešam kvarte.

Vrževa jih drugič, a dobil sem zopet jaz.

To ga je razjezilo še huje. Zaškripal je z zobmi in mi požugal s koso.

„Pazi!“ je zarohnel, „sedaj bova igrala v tretje in v zadnje. Če izgubiš, si ob vse. Daj mi kvarte, da jih zmešam, moja vrsta je!“

Zopet me je izpreletela zona, in kri mi je zavrela po žilah ter mi silila v glavo, da sem bil zdajci ves rdeč in potan.

Krčevito sem pograbil odštete mi kvarte ter jih začel metati s tako silo, da so mi odletale nazaj v obraz.

Tudi nasprotnik se je zravnal nervozno bolj pokonec ter podvojil opreznost. Pazila sva drug na drugega kakor dva jastreba.

„Če te ukanim, velja tudi,“ povzame on. „Naj velja, a tudi, če jaz tebe,“ odgovorim ter ga lopnem po roki. V istem hipu mi je namreč hotel izmakniti križavo desetico.

Končala sva zadnjo partijo.

„Deset, dvajset, trideset, štirideset, štirideset, štirideset,“ je štel nasprotnik zopet hlastno. In zaskovikala je znovič sova prav za mojim hrbtom, ter zahreščalo je po okolici, kakor bi kdo stresal kosti; in suhi veji na onem drevesu, ki ga prvič nisem bil opazil, sta tlesknili druga ob drugo.

Zdajci se je izpremenil ves prostor v nepregledno pokopališče. Grobišče se je jelo dvigati poleg grobišča, in spomeniki in križi so rasli pred menoj kakor gobe po dežju. In zazvončalo je tik mene ter prikazalo se je duhovnik z baretom na glavi in v kratki beli srajci. Čez ramo mu je visela štola.

Skrivnostno se me je dotikal s prsti ter delal križe. Nekaj je pri tem izgovarjal; kaj, nisem mogel razumeti, zakaj prevpila sta gga jok in krik, ki sta se začela razlegati po vsem prostoru.

Toda za vse to se nisem zmenil veliko, marveč uprl sem svoj pogled na nasprotnika, ki je še vedno izgovarjal število štirideset.

„Štirideset, štirideset, štirideset.“